

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שני ג בניסן תשע"ו

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

קידושין - ל"א

1. מה גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה עולם בענין כיבוד אב ואם?
 - א. שבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים, לפיכך הקדים כיבוד אב לכיבוד אם.
 - ב. שהבן מתיירא מאביו יותר מאמו, מפני שמלמדו תורה, לפיכך הקדים מורא האם למורא האב.
2. אלו מימרות הובאו בענין העובר עבירה?
 - א. שנינו: בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה: יפה עשיתו שלא דרתי ביניהם, שאלמלי דרתי ביניהם ציערוני.
 - ב. ר' יצחק: כל העובר עבירה בסתר - כאילו דוחק רגלי שכינה, [.. והארץ הדום רגלי].
 - ג. ריב"ל: אסור לאדם שיהלך ד' אמות בקומה זקופה, שנא': מלא כל הארץ כבודו. והבר"י לא היה הולך ד' אמות בגילוי הראש, אמר: שכינה למעלה מראשי.
3. שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר: אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם. מה ענה לו?

הנח כבוד אמן ועשה כבוד אבין, שאתה ואמך חייבים בכבוד אבין. חזר ושאל את ר' יהושע כיצד הדין בנתגרשה שכבר אינה חייבת בכבודו. ענה לו - מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה [שבכחה הרבה], ואינך שואל למעשה, ולכן ענה לו בדרך של שחוק שהם שווים - הטל להן מים בספל וקעקע להן כתרנגולין.
4. בשעה שאמר הקב"ה 'אנכי' ולא יהיה לך, אמרו אומות העולם: לכבוד עצמו הוא דורש, מתי זה השתנה?

כיון שאמר כבוד את אבין ואת אמך, חזרו והודו למאמרות הראשונות. [יש שלמדו זאת מ'.. אמרי פיך' ויש שלמדו מ'ראש דברך אמת'.]
5. עד היכן כיבוד אב ואם? והביאו דוגמא מדמא בן נתינה מה היה המעשה שהביא רבי אליעזר לתלמידיו?

בקשו ממנו חכמים אבנים לאפוד 60 ריבוא שכר, ולרב כהנא 80 ריבוא, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו, ולא ציערו. לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו, שנולדה לו פרה אדומה בעדרו. נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמר להם: יודע אני בכס, שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי, אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא. למד מכך ר' חנינא - קל וחומר כמה שכר יקבל מי שמצווה ועושה, שהרי גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. עוד מעשה על דמא - היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי, ובאתה אמו וקרעתו ממנו, וטפחה על ראשו וירקה בפניו, ולא הכלימה.
6. רב יוסף שהיה סומא על מה רצה לעשות ימא טבא לרבנן?
 - א. בתחילה אמר על מי שיאמר לו שהלכה כר"י שסומא פטור מן המצות, כיון הוא מ"מ עושה.
 - ב. לאחר ששמע שגדול המצווה ועושה, אמר אדרבה על מי שיאמר לי שאין הלכה כר"י אעשה ימא טבא.
7. אלו הנהגות אמוראים הובאו בענין כיבוד אב ואם?
 - א. יש מאכיל לאביו פסיוני ונענש שמראה לו צרות עין על סעודתו. ויש מטחינו בריחים וזוכה לחיי העולם הבא, שאומר דברי נוחמים שזה צורך השעה [וברש"י הובא מעשה]. ואמר רבי אבהו: כגון אבימי בני שהיו לו 5 בנים וכשאביו מגיע הוא רץ בעצמו לפתוח הדלת ואומר כן כן עד שמגיע. יום אחד אביו אמר לו השקיני מים ועד שהגיע נרדם, גחן מתחתיו עד שהתעורר, איסתייעא מילתא והבין את המזמור 'מזמור לאסף'.
 - ב. רב יעקב בר אבובי שאל את אביו: שכחזור מבי רב אביו ואביו ואמו משקים אותו כיצד ינהג. ענה לו ... מאמך תקבל אך מאבין אל תקבל, כיון לומד תורה תחלש דעתו.
 - ג. רבי טרפון, בכל פעם שאמו הייתה צריכה לעלות או לרדת מהמיטה היה גוחן והיתה עולה עליו. וכשהשתבח על כך בבית המדרש אמרו לו עדיין לא הגעת לחצי כיבוד, כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה?
 - ד. רב יוסף כשהיה שומע קול רגלי אמו היה אומר: 'איקום מקמי שכינה דאתיא'.
 - ה. רבי יוחנן אמר: אשרי מי שלא חמאן, כיון שאי אפשר לקיים כבודם ככל הצורך והוא נענש עליהם. המשך -

ורבי יוחנן עצמו, כשעברתו אמו מת אביו, ילדתו - מתה אמו. וכן אביו. ו'אמרה לי אם' זו האומנת שלו.

ו. רב אסי, אמו הזקינה בקשה ממנו תכשיטים ונתן לה, בקשה בעל יפה כמותו, הבין שנשתבשה ועזבה לארץ ישראל, שמע שהגיע אחריו, שאל את ר' יוחנן אם מותר לו לצאת לקראתה אמר לו איני יודע [חשב שרוצה לחזור לבבל ואמר לו 'המקום יחזירך לשלום' חשש שמקפיד עליו, אך ר"א אמר לו שאם היה מקפיד עליך לא היה מברכך].

לבנתיים יצא ושמע שארונה בא, אמר אם הייתי יודע לא הייתי יוצא.

8. מכבדו בחייו ומכבדו במותו. כיצד?

א. בחייו - הנשמע בדבר אביו למקום, לא יאמר: שלחוני בשביל עצמי, וכו' אלא כולהו בשביל אבא.

ב. במותו - היה אומר דבר שמועה מפיו, לא יאמר: כך אמר אבא, אלא כך אמר אבא מרי, הריני כפרת משכבו. ודווקא תוך י"ב חודש, מכאן ואילך, אומר: זכרונו לברכה לחיי העולם הבא.

9. חכם - משנה שם אביו ושם רבו, האם המתורגמן גם צריך לשנות את שמו של אבי החכם?
לא, וכפי המעשה במתורגמנו של רב אשי.

10. איזהו מורא, ואיזהו כיבוד?

א. מורא - לא עומד במקומו, ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו, ולא מכריעו.

ב. כיבוד - מאכיל ומשקה, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא.